بسم الله الرحمن الرحيم

ހައިކޯޓު / ދެކުނު ބައި
ސ. ހުޅުދޫ - މީދޫ
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ހިނގުނު ގޮތް

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2018/HC-S-A/26
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** އަހްމަދު ޢަޒީޒު، ގ. ސެސްނާ / މާލެ
- **އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް:** އާމިނަތު ސަލީނާ، ހިރިމާގެ / ގއ. މާމެންދޫ
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** އަވަސްނިރާގެ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބް ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން މަޖީދު

ނިމުނު ތާރީޚު: 14 ރަޖަބު 1443 / 17 ފެބްރުއަރީ 2022

ހައިކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ތާރީޚް:

29 ސަފަރު 1439

25 ޑިސެންބަރު 2018

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- ނަންބަރު: 26/P3C/2018
- ނިންމި ކޯޓު: ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މާމެންދޫ މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- ބާވަތް: އަވަސްނިޔާގެ މައްސަލަ
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 12 އޭޕްރިލް 2018
- ނިމުނު ތާރީޚް: 04 ސެޕްޓެންބަރު 2018

[illegible]

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާގެ ޚިޔާލު (މި ޚިޔާލަށް ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް ތާއީދުކުރައްވައެވެ.)

ތަޢާރަފު

1. މިއީ، ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 26/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާ ގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި މާލެ / މ. ސަންސަން، އަޙްމަދު ޢަފީފުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މިޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތަކީ ގއ. މާމެންދޫ / ރިވިލާގެ، އާމިނަތު ސަޢީދާއެވެ.

ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާ:

2. ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 26/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި އަޙްމަދު ޢަފީފުގެ ފަރާތުން ގއ. މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާ ފޮތުގައި[1] ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

> "ގއ. މާމެންދޫ / ރިވިލާގެ ގޯތިތެރޭގައި އަޅުގަނޑު ހަދާފައިވާ "ވިސ. ފުޑްކާ" ފިހާރައިގައިވާ ތަކެތި ހުސްކުރުމުން ގެންދިޔައީ އޭނާގެ ތަކެތީގައި ސަލާމަތުން އަޅުގަނޑުގެ އެ ތަކެތި ނަގައިގެން ދިއުމުގެ ސަބަބުން ފިހާރައިގައި ހުރި ތަކެތި (ފުޑް) ރިސީވުކޮށް ނުވެވި؛ ފިހާރައިގައި ހުރި ފުރި އަޅުގަނޑަށް ހުސްކުރުމަށް ގޮތް ހަމަޖައްސައި ދެއްވުމަށް" އެދިއެވެ.

3. އަޙްމަދު ޢަފީފުގެ ފަރާތުން އާމިނަތު ސަޢީދާގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅި އެ ދަޢުވާގައި އަޙްމަދު ޢަފީފުގެ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ "ވިސ.ފުޑްކާ" އެވ ބާޒާރު ފިހާރައިގައި ހުރި ތަކެތި، ގއ. މާމެންދޫ، ރިވިލާގެ ގޯތިތެރޭގައި ހުރި ބިންކޮޅުން ހުސްކޮށްދިނުމަށެވެ.

---

[1] އަޙްމަދު ޢަފީފުގެ ފަރާތުން ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާފޮތުގެ 5 ވަނަ ނަންބަރު.

[illegible]

4. އެ މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ؛

"[illegible]

[illegible] ނަންބަރު: S5/P3C/2007 [illegible]

[illegible] ނަންބަރު 2008/26 [illegible]

[illegible] ނަންބަރު: 40S-CA/2011/002

[illegible]

[illegible]

[illegible] ނަންބަރު: 408-CA/2011/002 [illegible]

[illegible] ނަންބަރު: 29/P3C/2018 [illegible]

[illegible]

[illegible] 408-CA/2011/002 [illegible]

[illegible] " ما ثبت بزمان يحكم ببقائه ما لم يوجد دليل على خلافه " [illegible]

[illegible] 04 ޖޫން 2018 ވަނަ ދުވަހު މި [illegible] 18 ޖޫން 2018 ވަނަ ދުވަހު [illegible] 24 [illegible]"

[illegible]

އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް:

5. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރި ހޯޑެއްދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 26/P3C/2018 [illegible] އަންނަނިވި 02 (ދޭއް) ނުކުތާ [illegible]

5.1. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރި ހޯޑެއްދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 26/P3C/2018 [illegible] 2010/SC-A/02 [illegible]

ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/36 ގެ މައްސަލާ އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/192 ގެ މައްސަލާއާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

5.2. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނު އަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ ދާއިރާ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 26/P3C/2018 ގެ މައްސަލާ ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

6. މިމައްސަލާގައި އަޙްމަދު އަޒީޒުގެ ވަކީލުން ހައިކޯޓުގައި ހުށަހެޅުއްވި ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ ދާއިރާ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 26/P3C/2018 ގެ މައްސަލާ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ގާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފަށް ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި އެ ހުކުމް ބާތިލްކޮށްދިނުމަށެވެ.

ހެކިން ޝަރީޢަތަށް ހާޒިރުކޮށްފައިނުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާ:

7. އަޙްމަދު އަޒީޒުގެ ވަކީލުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ ދާއިރާ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 26/P3C/2018 ގެ މައްސަލާއާ ގުޅިގެން ދިން ހެކިބަސްތައް ހުށަހެޅި ކަމަށާއި، އެހެންނަމަވެސް އަޙްމަދު އަޒީޒުގެ ވަކީލުން ހުށަހަޅާފައިވާ އެއްވެސް ހެކެއްގެ ހެކިބަސް ޝަރީޢަތުން ނަގާފައިނުވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ގެ މައްސަލާ އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/36 ގެ މައްސަލާ އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/192 ގެ މައްސަލާއާ ޚިލާފަށްކަމުގައެވެ.

8. މިނުކުތާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ގެ މައްސަލާ އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/192 އާ ޙަވާލާދީ އަޙްމަދު އަޒީޒުގެ ވަކީލުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، [illegible] ވަކީލުން ހުށަހަޅާ [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުން ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުސަތު ކޯޓުން ފަހިކޮށްދިނުމަކީ ލާޒިމް ކަމެއް ކަމަށާއި، އެހެންނަމަވެސް

ޙަބްސްކުރުމުގެ ޤަރާރުން ސަރަޙައްދުން ހުށަހެޅި ހުކުމާއި ދަލީލުތަކާގެ ތެރެއިން މަޢްލޫމާތު ގެނެސްދިނި

ކަމަށް ހުކުމްކޮށްފައިވާއިރު، ހުކުމް ހުށަހެޅުނު ކަމަށްވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރުގެ ދަށުން މަޢްލޫމާތު ބަލާ

[illegible]

ނަންބަރު 2011/SC-A/36 [illegible]

[illegible]

9. މި މައްސަލާގައި ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު، އަހްމަދު އަމީރުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާއަށް އާމިނަތު ސަމީރާގެ ފަރާތުން އިންކާރުކުރުން ގއ. [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] "[illegible]. [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] އާމިނަތު ސަމީރާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އާމިނަތު ސަމީރާގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ "އަޅުގަނޑާއި، އަހްމަދު އަމީރު އާއި، [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުގެ [illegible] -/15،000 (ފަނަރަ ހާސް) ރުފިޔާގެ [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުގެ ([illegible]) [illegible] [illegible] -/400000 (ހަތަރު ލައްކަ) ރުފިޔާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަހްމަދު އަމީރުގެ [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުގެ [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]." [illegible].

10. [illegible] [illegible] [illegible] އަހްމަދު އަމީރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަހްމަދު އަމީރުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[2]

10.1 އާމިނަތު ސަމީރާ އާއި އަހްމަދު އަމީރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] -/400000ރ. (ހަތަރު ލައްކަ ރުފިޔާ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގއ. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[2] އަހްމަދު އަމީރުގެ ފަރާތުން [illegible] 26 [illegible] 2018 [illegible] [illegible] [illegible]

އަހުމަދު އަޒީޒުކަން ގެރެންޓަރުން، ވާރިސް، މުހައްމަދު ސަޢީދު އާއި ގެރެންޓަރުން،
އަސަރީގެ، އަހުމަދު ނާސިރުއަށް އިނގޭން ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

10.2. ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްއިން ނަގާފައިވާ -/400000ރ. (ހަތަރު ލައްކަ ރުފިޔާ)ގެ ލޯނަށް ފައިސާ ދައްކާފައިވާނީ އަހުމަދު އަޒީޒުގެ އަމިއްލަ ފައިސާއިންކަމަށާއި އެ ލޯނަށް ފައިސާ ދައްކާފައިވާނީ މ.ސަޢީދުން އެވެ ކިޔާ ބައްޕާގެ ކުރުމުގައި ވާހަކަ / މ.އަރީޖ، މުހައްމަދު ނަޝީދުއަށް ކުއްޔަށް ދޫކޮށް އެވާނގެ ކުރިގެ ގޮތުގައި ލިބޭ ފައިސާއިންކަން ސާބިތު ކުރުމަށް އަހުމަދު އަޒީޒާއި މުހައްމަދު ނަޝީދު އާ ދުރުދުރު މ.ސީޖަން ކުއްޔަށް ދިނުމަށް ލިޔެވުނު އެއްބަސްވުމާއި އަދި އެކަން ދިޔުމަށް ސާފުކުރުމަށް ބަޔާނަތަށް ބޭންކުގެނަމާ ވާހު / މ.އަރީޖ، މުހައްމަދު ނަޝީދު ހާޒިރުކޮށް ހުށަހަޅާ ދެއްވުމަށް އެދިފައެވެ.

10.3. އަދި އިސްވެ ދެންނެވުނު ގޮތަށް ފައިސާ ދައްކާފައިވާނީ މުހައްމަދު ނަޝީދު ދުރުވެރިކަން ދާއިރު ކަމަށާއި އަދި ދިޔަނަށް ފައިސާ ދައްކާފައިވާކަން ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު: 7712-443866-300 އެކައުންޓް ސްޓޭޓްމަންޓްތަކުން އިނގޭންކަމަށް ބޭންކުން ނަންބަރު: 7712-443866-300 އެކައުންޓް ސްޓޭޓްމަންޓް ބަޔާނަތަށް ހުށަހަޅާފައެވެ.

10.4. އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހުކުމްކުރައްވާ ފަޤީރުންނާއި އަދި އެފަދަ ޤަޟިއްޔާގައިވާ މުދަލަކީ ޢާންމު މުދަލެއްކަމަށް ކަމަށް އާދިއްޔާ ސަޢީދާ ދިއްލިޔާރުވުމާއެކު އޭޖެންސީގެ ނަންބަރު 29/P3C/2018 ޤަސްދުއާއި ގުޅިގެން 28 އޮގަސްޓް 2018 ދުވަހު ބަޔާނަކަށް ދިނުމާ މަހުސަރު ބައިތާއި އަދި އޭޖެންސީގެ ނަންބަރު P3C/2018/01 (28 އޮގަސްޓް 2018) ވަގުތީ އަމުރުން އެނގޭން އެންގުމަށް ބޭން މި ލިޔުންތައް ހުށަހަޅާފައެވެ.

10.5. އަދި އެކި ފަރާތްތަކުން ވިޔަފާރިކޮށްފައިވާކަން އެނގޭން ފައިސާގެ ތަފްސީލު އިންވޮއިސްތަކުގެ ހުށަހަޅާފައެވެ.

11. [illegible]

11.1. ނަންބަރު 408-CA/2011/002 [illegible]

11.2. [illegible]

12. [illegible] 26/P3C/2018 ނަންބަރު ކޯޓުގެ މަޖިސްޓްރޭޓް [illegible] އުތުރުބުރީ ހުވަދުއަތޮޅު [illegible]

12.1. [illegible] ނަންބަރު 408-CA/2011/002 [illegible]

12.2. ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މާމެންދޫ ކައުންސިލްގެ އިދާރާއިން ދަޢުވާލިބޭ އާމިނަތު ޝަރީފާއަށް ދޫކޮށްފައިވާ ނަންބަރު 408-CA/2011/002 އިމްޕޯޓު މުދާ ވިއްކުމުގެ ހުއްދަ [illegible] ފަދަ [illegible] ހެއްކެއް [illegible] [illegible] ފަރާތުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައި ނުވާއިރު، ދަޢުވާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުދަލުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާން ފަދަ [illegible] ހެކި [illegible] ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައި ނުވާކަން އެނގެން އޮންނަނީކަމުގައި،

12.3. އަދި އިސްތިޢުނާފު ޝަރީޢަތުގައި [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" މި [illegible] [illegible] އެނގެން އޮންނަނީކަމުގައި،

12.4. އަދި އެ ފިހާރައިގައިވާ މުދަލަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީފާ ރެކޯޑުގެ ނަންބަރު: 29/P3C/2018 [illegible] [illegible] [illegible]، އެއީ މި ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީފާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

13. ހުވަދުއަތޮޅު އުތުރުބުރީ މާމެންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 26/P3C/2018 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ހެއްކަށް ހާޒިރުކޮށްފައިވާ [illegible]

14. އެންމެފަހުން، ހެއްކަށް [illegible] ނަންބަރު [illegible] 408-CA/2011/002 [illegible] 7 ވަނަ ނަންބަރު[3] [illegible]

---

[3] [illegible]

15. މަދަނީ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ވަސީލަތްތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ މުހިއްމު އެއް ވަސީލަތަކީ ކިތާބީ ހެކި (documentary evidence) އެވެ. [illegible] ދަޢުވާއަކީ "[illegible]" [illegible] ކަމަށްވާއިރު، މިފަދަ ދަޢުވާއެއްގައި [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] ވ. ޢަބްދުﷲ ވަޙީދު[4] ޤަޟިއްޔާގައި [illegible]. [illegible]

---

[4] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/17 ޤަޟިއްޔާގެ 5 ވަނަ (ހ). އަދި އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/21 ޤަޟިއްޔާގައިވެސް [illegible].

ނުވަތަ އެނޫން ކޯޓެއް ސަރުކާރީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކުގެ މަތިން ސާބިތުކުރާ ހިނދަކު އޭގެ ހުއްޖަތު [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ.

16. ޝަރީޢަތުން ނުވަތަ ޤާނޫނުން ދިނުމެއް އުޅުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 24/76 ([illegible] ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގެން [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 408-CA/2011/002 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2011 ވަނަ އަހަރު [illegible].

17. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 26/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިންމުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާ އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/36 ޤަޟިއްޔާ އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/192 ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ދަޢުވާގައި ބަޔާންކުރުނު މުދަލަކީ އަންގަބު ޢަލީގެ މުދަލެއްކަމާބެހޭ ސާބިތު ހުއްޖަތް ފެނިފައިވުން:

18. ދަށުކޯޓާއި ހައިކޯޓުގައިވެސް އަންގަބު ޢަލީގެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ހުށަހެޅުއްވި، ދިފާޢުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ވާހަކައާއި އަދި އެވިދާޅުވެފައިވާ މުދަލަކީ އަންގަބު ޢަލީގެ މުދަލެއްކަން ބަޔާންކޮށް އޮތުމުން ސާބިތު ހުއްޖަތްތަކެއްވާކަން އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 29/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން 28 އޮގަސްޓް 2018 ދުވަހު ސަރަޙައްދަށް ދިޔައިރު މަޢުލޫމާތު ބައްލަވައި އަދި އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު P3C/2018/01 (28 އޮގަސްޓް 2018) ވަގުތީ އަމުރުން އެނގެން ހުރިކަމަށެވެ.

19. ދަށުކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމުމުގައި އެ ބައްޔާ ގުޅިގެން ރިޢާޔަތްކުރަންވާ ގޮތް ބަޔާންކޮށް، ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، އެ ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާ ބަލާ އަންގަބު ޢަލީގެ މުދަލެއްކަން ބޭނުން ސާބިތު ހުއްޖަތެއް އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 29/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ބަލާން ހުރިކަމަށްވެސް، އެއީ ވީ ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން ވީ ޤަޟިއްޔާގެ ސަރަޙައްދުގެ މަޢުލޫމާތު ސާބިތު ހުއްޖަތް ހުރިގޮތް ބަލާން ނިންމާފައިވީ ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން އެ ސާބިތު ސަރަޙައްދު ހުރިގޮތް ހުރި ބަލަންތައް ބަލައިގެން ގެއްލުމެއް / ދިފާޢުގައެވެ. ހަމަ ބަލައިލާ ގޮތުގައި، ވީއެވެ. މުއްދަތު އެވީ ހަމަ ހުށަހަޅައި ވަކި އެވިދާޅު ސާބިތުގެ އަދިވެސް މުދަލަކީ ބެލެހެއްޓެވިގެން ދެވެ.

20. މަދަނީ އިޖުރާއާތު ނުވަތަ ޢިއްދަތާއި ބިނާގެ މަސައްކަތާ ގުޅޭ ހުކުމްތަކެކެވެ.[5] އެންމެ ފަހުން ގޮސްއެތެރެކޮށް ހިފައިވާ ބަލާއިރު ކުރިއަށްގެންދެވޭ ދިމާލު އަނގަބުގައިވާ މަސްއަލަ ގެންގުޅުން ސަރަޙައްދުގައި ޢިއްދަތުގެ ހުކުމްތަކާ އެ ގޮތުގައި ޢިއްދަތާއި، އެކަން ހިނގާގައިވާ ގޮތުގެ މަސައްކަތް ބަލައި، ހުކުމްކަމުގެ ގޮތުގައި ސަރަޙައްދުން ބަލައިގަންނަވާން ޢިއްދަތާއި ކަމެވެ. ހަމައެއްކަމު ގާނޫނު ނަންބަރު 24/76 (ހުކުމްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) 3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަލައިދޭ މައްސަލައިގެ ނުވަތަ އެއް ގޮތުގައި ހުރި ކަމުއްގެ ސަރަޙައްދު ކަމުގައިވާ ނުވަތަ ނުޖެހޭ ކަމުގައިވާ ކަންތައް

---

[5] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/23 ޤަޟިއްޔާ

ހަމަޖެހިފައިވާކަށް އަސާސް މައްސަލައާ ގުޅުމެއްނެތި ކަމެއް ކަމުގައި ބެލެވޭނެ ކަން އެނގެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ޖިނާއީ އުފެދިފައިވާ މައްސަލައާ ގުޅިގެން އާދިއްތަ ސަބަބު އެއްބަސް ފާސްކުރެއްވި އިރުޝާދުތައް ބާރުތަކާ ޤާނޫނީ ސަރަހައްދު ބެލެނިވެރިކަން ލިބިގެންވާކަމަށެވެ.

21. އެހެންކަމުން، ޖިނާއީގައި އެކަން ފާސްކުރެވިފައިވާ ބާރުގައި ބަލާކަށް ލިބިފައިވާ ރިޢާޔަތެއް ދީފައި ނުވާކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

22. މިމައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު، ހުކުމްތަކުގެ އުސޫލުތައް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކޮޅުގެ ނަންބަރު: 29/P3C/2018 ފާސްކުރެވުނު އާދިއްތަ ސަ 28 އޮގަސްޓު 2018 ގައި ހިނގާފައިވާ ބައްދަލުވުމުގައި ބުނެފައިވަނީ؛

"އަދުލުގެ ކޮމީޓީ ލިޔުމުގެ އަމަލު އަދި ހުކުމްކުރުމާ ކުރި އަދުލުގައި ބަޔާންކޮށް ކޮމިޓީން ހުކުމްކުރުމާ ބެހޭ ފިޔަވަޅު ދެކިގެން ބޭނުންކުރާ މަސައްކަތް ހުށަހެޅި ޢަދުލުގެ ސަރަހައްދު މިކަން ގެންދާން ~~~~~ ހިނގާފައިވާ ގޮތަކީ އެއް ހުކުމެއް މި ކޮމިޓީގެ ނަތީޖާގެ މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން އަދުލުގެ ބަންޑާރަ ބަންދުކުރަނީ އަދުލުގެ ބަލައިގަތުމުގެ ކޮމިޝަނަށް ލިޔުމުން ބަލާފައި ވެއްޖެ ކުށަކާމެދު އަދުލުގެ ބަލާކުރި. އެހެންކަމުން އަދާލަތު ދުވަހަކަށް ބަދަލުވާ ނުވެވޭނެ. އެހެންނަމަވެސް އެކަންތައް ހުކުމް ދިޔައިރު ވިސްނާ ބަލާކުރުމަށް އެކަންތައްގައި ހުރިހާގޮތް ބަލާނެ ކަމަށް ނިންމާފަ ނުކުރެވޭނެ. އެހެންނަމަވެސް އަދުލުގެ ފިޔަވަޅުގައި އަމަލު ވިސްނުމަށް ކުރިއަށް އަދުލުގެ ބަރަނ ނިމުން އެއްބަސް އެކަށ ނިކުތް ކަމަށް ފެނިގެންދެވޭ. ނަމަވެސް ފިޔަވަޅުގައި ހުރި ބަލައިން ފިޔަވަޅު ނިކުތީ ކަމަށް އެއި ވިސް ބޭފުޅުން ގެއްލިގެން ކޮށްދެވޭ. އަދި އަދުލުގެ ނަމުގައި ކުރިއަށްގެންދާ ހުރި ބަލައިގަތުމަށް ފިޔަވަޅު ކުރިއަށް ދިޔަ ބަލާކުރުމަށް ބަލާކުރެވޭ. އެކަން ގަޅު ބަލާއިރު އަދި އަމަލު ކުރިއެރުމަށް ބަލައިގަތުމުގެ ކުރިއަށް އެކަމަށް ގެންދެވޭ. އަދި ފިޔަވަޅުގައި ހުރި ވާހަކަ ވިސްނާ ނިމިގެން ބަލާކުރުމަށް އަމަލު ބަލާކުރި ފިޔަވަޅުގެ އަދުލުގެ ދުވަހުން ޖަރީމާ ބަލާ އަދި ބަލާކުރުމުގެ ފިޔަވަޅުތައް ވެސް ކޮމިޝަނުން ބަލައިގަތުމަށް ގެންދެވޭ ބަލާކުރެވޭ. އަދުލުގެ ވެސް ގޮތަށް ފިޔަވަޅުގައި ހުރި ދުވަހުން ބަލާ ވިސްނާ ކުރެން ބަންދުކުރެވޭ. ނަމަވެސް ފިޔަވަޅު ބަލާ ފިޔަވަޅުގައި ވިސްނާ ކުރިއަށް އަދުލުގެ ހުކުމްގައި ނިމުނުކަމަށް. މިއީ ސަރަހައްދުގެ ބާރު ބަލާކުރި." މިފަދައިންނެވެ.

23. އަދި އެބަޔާނުން ދީފައިވާ ޤާނޫނީ އާ ފާސްކުރާގެ ލިޔުމެއް ނަންބަރާއި ނަންބަރު P3C/2018/01 ލިޔުން އަދުލުގައި، ގއ. ވިލިނގިލި މއ. ގުޅިގެ ނަމަކަށްލިޔާ ފިޔަވަޅު ބެލުމަށްގައި ހުރި

[illegible]

[illegible] 26/P3C/2018 [illegible]

[illegible]

24. [illegible] 24 [illegible] 2018 [illegible] 29/P3C/2018 [illegible] 28 [illegible] 2018 [illegible] 52 [illegible]

"... [illegible] 28 [illegible] 2018 [illegible] 11:00 [illegible]

[illegible] ކޯޓަށް [illegible]

ކުރަމުން، އަދި [illegible] ކޯޓަށް [illegible] 2

ވަނަ [illegible]

[illegible] 11:00 އަށް ކޯޓަށް [illegible]

[illegible] ގަވާއިދުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 6 ވަނަ

[illegible] 2 [illegible]

[illegible] 28 އޮކްޓޫބަރު 2018 ވަނަ ދުވަހު [illegible] 52

ވަނަ [illegible]..." [illegible]

25. **[illegible] ނަންބަރު: 29/P3C/2018 ގެ ސިޓީއާއި**

[illegible] 28 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގައި [illegible]

[illegible]

ބުނެފައިވާކަން އެނގެއެވެ. އެހެންކަމުން ހަމައެކަނި މިބަޔާނުގެ އަލީގައި ދަޢުވާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުދަލަކީ އަހްމަދު އަޒީޒުގެ މުދާކަމަށް ކަނޑައެޅި [illegible] ނުފެނެއެވެ.

26. އެހެންކަމުން، އިސްވެ ބުނެވުނު ސަބަބުތަކަށް އެފަދައިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 26/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އަހްމަދު އަޒީޒުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] އަލީގައި [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަލެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދުގެ ރައުޔު:

މައްސަލައިގެ [illegible]

27. އަހްމަދު އަޒީޒު އާއި އާމިނަތު ސަލީމާއާ ދެ މީހުންނަކީ ކައިވެނިކޮށްގެން 12 ވަރަކަށް އަހަރު އެކުގައި [illegible] [illegible]. އެފަދައިން އުޅުނު [illegible]، "[illegible]" ނަމަކަށް ކިޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]" ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] "[illegible]" ގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] އަހްމަދު [illegible] [illegible] [illegible]

28. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 26/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible]، އަހްމަދު އަޒީޒު [illegible] [illegible] [illegible]

އެ ދަޢުވާއަކީ ގއ. މާމެންދޫ "[illegible]" [illegible] ދަޢުވާއެއްކަން އެނގެއެވެ.

ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުން

29. [illegible] އެ ދަޢުވާއާ ގުޅިގެން ދަށު ކޯޓުން [illegible] ނިންމާފައިވެއެވެ.

[illegible] ހައިކޯޓުގައި ދިފާޢުން ދެއްކި ވާހަކަ:

30. މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން [illegible]

31. ޖަލްސާގައި އާމިނަތު ސަމީރާގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ އިމާރާތާއި ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ އަދި ވިޔަފާރި ހުއްދަ އާމިނަތު ސަމީރާގެ ނަމުގައި އޮތުމުން އެކަމަކީ، އެ ވިޔަފާރިގައިވާ އެންމެހާ މުދަލަކީ އާމިނަތު ސަމީރާގެ މުދާ ކަމަށް ކަނޑައެޅުން ގާނޫނީ ހަމަތައް ކަމަށާއި އެ ވިޔަފާރިގައިވާ އެންމެހާ މުދަލަކީ އާމިނަތު ސަމީރާގެ މުދާ ކަމަށެވެ.

32. މީގެ އިތުރުން ޝަރީޢަތުން ކުރި ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދެމުން އާމިނަތު ސަމީރާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ދެކުނު ގޮފީގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، އަޙްމަދު ޢަފީފާއި އާމިނަތު ސަމީރާއާ ދެމީހުން ކައިވެނިކޮށްގެން 10 ނުވަތަ 12 ވަރަކަށް އަހަރު އެކުގައި އުޅުނުކަމަށާއި، ދެމީހުންގެ ނަމުގައި ހުރި -/400,000ރ. (ހަތަރު ލައްކަ ރުފިޔާ) ގެ ލޯނަކަށް "އެންވާ" ނަމަކަށް ކިޔާ ފިހާރަ ހުޅުވައި ފިހާރަ [illegible]. އަދި އެ ފިހާރަ ހިންގައިގެން ލިބުނު ނަފާއިން ދެވަނަ ފިހާރަ [illegible] ނަމަކަށް ކިޔާ ފިހާރަ [illegible]. މީގެ އިތުރުން [illegible] [illegible] އަދި [illegible] އަދި [illegible] އާމިނަތު ސަމީރާގެ [illegible].

ވިޔަފާރި ފެށުމަށް ފައިސާ ލިބުނުގޮތް:

33. އާމިނަތު ސަމީރާ އަދި އަޙްމަދު ޢަފީފާ ކައިވެނި ކުރުމުގެ ކުރިން ވިޔަފާރިކުރި މީހުންކަން އެނގޭކަން ނެތެވެ. އާމިނަތު ސަމީރާ އަދި އަޙްމަދު ޢަފީފާ ކައިވެނި ކުރުމުގެ ކުރިން ފައިސާވެރި މީހުންކަމުގެ އެނގޭކަން ނެތެވެ. އަދި އާމިނަތު ސަމީރާ އަށް އެއްވެސް މީރާތެއް [illegible] ފައިސާއެއް [illegible] އެނގޭކަން ނެތެވެ.

34. ވިޔަފާރި ފަށާފައިވަނީ އާމިނަތު ސަމީރާ އާއި އަޙްމަދު ޢަފީފާގެ ނަމުގައި ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްއިން ނަގާފައިވާ -/400,000ރ. (ހަތަރު ލައްކަ ރުފިޔާ)ގެ ލޯނުގެ ފައިސާއިން ކަމުގައި އާމިނަތު

[illegible]

35. އަދި "[illegible]" [illegible] 400,000/-ރ. (ހަތަރު ލައްކަ ރުފިޔާ)ގެ [illegible] 50% [illegible]

[illegible]

[illegible]: 29/P3C/2018 ގެ [illegible]

36. [illegible] 26/P3C/2018 [illegible]

މި ފަސްކުރުމާގެ އިތުރުން އެ ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ނަންބަރު: 29/P3C/2018 ފަސްކުރުމާގައި އާމިނަތު ސަލީމާގެ ވަކީލުން 28 އޮގަސްޓު 2018 ދުވަހު ސަބްމިޝަނުން ދީފައި ބަޔާނުން ބޭނުންކުރާ ކަމުގައި ދެކެވެ. އެހެންކަމުން ށ. ފުނަދޫ[1] ކިޔާ ވިޔަފާރިގައިވާ މުދަލަކު ދަރުމާ ކާރު އަނބިމީހާ އަލީގެ ނުވާކަމަށް ބުނުމުން އަނބިކަނބަލު ވަކީލުން އާމިނަތު ސަލީމާ ބަޔާންކުރައްވައެވެ.

" ...އަދި އަޕީލަންޓުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައި ހުރި ތަކެއްޗަކީ ވިޔަފާރި މުދަލަކީ އެއީ އަޕީލަންޓު ގެ ތަކެއްޗެއް ނޫނެވެ. އެތަކެތި ގަތީ އަނބިމީހާ އަލީގެ އަމިއްލަ ފައިސާއިންނެވެ. އަދި އެވިޔަފާރިގައި ހުރި ވިޔަފާރި މުދާ ނިސްބަތް ނުވާ ތަކެއްޗަކީ އަނބިމީހާ އަލީގެ އަނބިކަނބަލު ދެމެދުން އިސްތިޢުމާލު ކުރެވޭ އަނބިމީހާ އަލީގެ މަސައްކަތުން ވަރަށް ގިނައިރުން ގެންގުޅުނު ތަކެތިތަކެވެ..."

މި ބަޔާނުގެ ވަކީލުގައި އާމިނަތު ސަލީމާގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކޮށްފައިވާ ވިޔަފާރިތަކުގައި ހުރި މުދަލަކީ އާމިނަތު ސަލީމާގެ މުދާކަމުގައި ބަލައިގަނެވޭނަމަ އާމިނަތު ސަލީމާ އިސްތިސްނާވެ އެކަށީގެންވާ އާމިނަތު ސަލީމާގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައި ހުރި ތަކެއްޗަކީ ވިޔަފާރި މުދަލަކީ އެއީ އާމިނަތު ސަލީމާ ގެ ތަކެތި ތަކެއް ނޫންކަމުގައި އެކަނި ގެންގުޅޭ އަނބިމީހާ އަލީގެ ވަރަށް ގިނައިރުން ގެންގުޅުނު ތަކެތިކަމުގެ. އަދި އެވިޔަފާރިގައި ހުރި ވިޔަފާރި ނިސްބަތް ނުވާ ތަކެއްޗަކީ އަނބިމީހާ އަލީއާ އާމިނަތު ސަލީމާއާ ދެމެދުން އިސްތިޢުމާލު ކުރެވޭ އަނބިމީހާ އަލީގެ މަސައްކަތުން ވަރަށް ގިނައިރުން ގެންގުޅުނު ތަކެތިކަމުގެ. އެހެންކަމުން އެ ވިޔަފާރިގައިވާ މުދަލަކީ

އާމިނަތު ސަލީމާގެ މުދާ ކަމުގައި އާމިނަތު ސަލީމާ ބުނާ ސަބަބަކީ އެ ވިޔަފާރީގެ އިމާރާތް ވެސް ވިޔަފާރީގެ ހުއްދަ އާމިނަތު ސަލީމާގެ ނަމުގައި ހުރުމަކީ، އަދި އެވިޔަފާރިގައި ހުރި ވިޔަފާރި ނިސްބަތް ނުވާ ތަކެއްޗަކީ ހަމަގައި ވިއްކާ ތަކެތި އަނބިމީހާ އަލީއާއި އާމިނަތު ސަލީމާއާ ދެމެދުން ކުރިއަށްގެންދެވޭ ވިޔަ އަނބިމީހާ އަލީގެ މަސައްކަތުން ވަރަށް ގިނައިރުން ގެންގުޅުނު ތަކެތިކަމުން އާމިނަތު ސަލީމާ ގެންދެވޭނެ އެކަކުގެ މައްސަލަ ސާބިތުވެގެން ދިއުމުގައި އިސްތިސްނާކުރާނެ ނުވަތެވެ.

37. އާމިނަތު ސަމީރާގެ [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ [illegible] [illegible] ބަޔާންކުރެވުނު [illegible] އެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އާމިނަތު ސަމީރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އާމިނަތު ސަމީރާ އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އާމިނަތު ސަމީރާ [illegible] [illegible]. [illegible] ¹[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އާމިނަތު ސަމީރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

38. ¹[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އާމިނަތު ސަމީރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

38.1 އާމިނަތު ސަމީރާ އާއި [illegible] [illegible] ނިކާހުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 400,000/-ރ. (ހަތަރު ލައްކަ ރުފިޔާ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

38.2 ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްއިން ނަގާފައިވާ -/400,000ރ (ހަތަރު ލައްކަ ރުފިޔާ)ގެ ލޯނަށް ފައިސާ ދައްކާފައިވާނީ އަޙްމަދު ޢަލީގެ އަމިއްލަ ފައިސާއިންކަމަށާއި އެ ލޯނަށް ފައިސާ ދައްކާފައިވާނީ ސ.ސަޖީން އުފާ ހިޔާ ބަންޑާރަކޮށި މާލެ /ސ.އަދީލް، މުޙައްމަދު ނަޒީމްއަށް ކުއްޔަށް ދޫކުރުމުން އެތަނުގެ ކުލީގެ ގޮތުގައި ދެއްކި ފައިސާއިންކަމަށް ސާބިތު ކަމަށް އަޙްމަދު ޢަލީއާއި މުޙައްމަދު ނަޒީމް އާ ދެމެދު 'ސަޖީން' ކުއްޔަށް ދިނުމަށް ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމާއި އަދި އެކަން ޔަގީންކުރެވޭ ސާފުކުރެވޭ ސަރީޙަށް ބޭންކް ލޯނަށް ވާހަކަ ސ.އަދީލް، މުޙައްމަދު ނަޒީމް ހުށަހެޅި ބަޔާން އުފުލާފައިވެއެވެ.

38.3 އިސްވެ ދެންނެވުނު ލޯނަށް ފައިސާ ދައްކާފައިވާނީ މުޙައްމަދު ނަޒީމް ދުރުކުރުމުގެ މާލިއްޔާ ކަމަށާއި އަދި މިލޯނަށް ފައިސާ ދެއްކިކަމާއި ފައިސާދެއްކިކަން ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު: 7712-443866-300 އެކައުންޓް ސްޓޭޓްމަންޓުން އެނގެންކަމުން ބަލައިލެވުނު ނަންބަރު: 7712-443866-300 އެކައުންޓް ސްޓޭޓްމަންޓް ސަރީޙަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

38.4 ހަމައެހެންމެ، ގއ. މާމެންދޫ، ވިލާގަސްދޮށުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ފިހާރައިގައި އަދި އެފިހާރައިގައިވާ މުދަލާއި އަންހެނުން ޢަލީގެ ފައިސާއިން އަންހެނުން ޢަލީ ގަނެފައިވާ މުދަލެއްކަމުގެ ކަމަށް އާލާތާ ސަލާތި އިޖްތިމާޢީފައިވާކަން އެކުލެވޭ ނަންބަރު 29/P3C/2018 ފޯސްޓްއާއި ގުޅިގެން 28 އޮގަސްޓް 2018 ދުވަހު ސައިޓްވިޒިޓް ދިޔައިރު ވަޒަނުކުރި ބަޔާނާއި އަދި އެކުލެވޭ ނަންބަރު P3C/2018/01 (28 އޮގަސްޓް 2018) ވަގުތީ އަމުރުން އެނގެން ހުންނަކަމަށް ބުން މި ކިޔުންތަކެއް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

38.5 އަދި "ލީސް ގްރޫޕް" ފިހާރައަށް ބޭންކުން މުދާ ހޯދުމުގެ ގޮތުން އެކި ފިހާރަތަކަށް ބުނެ ގަނެފައިވާކަން އެނގޭ ފައިސާގެ ރަސީދުތައް ދިނުމަށްހުށަހެޅި ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

38.6 ބޭންކިންގ ހިސާބުގެ ޤަރާރުތަކުގެ އިތުރުން ފުރަތަމަ ހުށަހަޅާ "އެތަނާ" ފިހާރައިގެ ވިޔަފާރި ދި ދައްކާފައިވާ ކަމުގެ ވިޔަފާރިތަކާއި، ވިޔަފާރި މުދާ ގަނެފައިވާތަކުގެ ބިލްތަކާއި ނަގަހަ

ތަސްދީޤުކޮށް ހުށަހަޅާފައި ވެއެވެ. ބުނެވިދިޔަ ނިމުމަކަށް އަޅައިގަންނަ ގޮތުގައި ޢިބާރާތްކޮށްފައިނުވާކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އަޙްމަދު ނާޞިރު ވ. މުޙައްމަދު މުސްތަފާ[6] މައްސަލައިގައި ކަނޑައެޅުއްވާފައިވާ ހަމަތަކަށް ބެލުމުން އެނގެއެވެ.

ވިޔަފާރި ކުރުމުގެ ހުއްދައަކީ މިލްކު ސާބިތުކުރުމުގެ ހެކި ދަލީލެއްތޯ؟

39. 'ހ.ރ. ފެޝަން' ވިޔަފާރިން ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ހުއްދަ ދީފައިވަނީ އާދިލާ ސަލީމާ އަށް ކާމިލާ އާ ވިޔަފާރި ހުރި ގެއި. ހާމަކުރު / ދިރިއުޅޭ ރަޖިސްޓަރީ ވެރިޔާގެ އާދިލާ ސަލީމާ ކާމިލްގެ ދިރާސާކޮށް ނިމުނެވެ. ނަމަވެސް މި މައްސަލައިގައި އުފެދިފައިވާ ޤާނޫނީ ސުވާލަކީ އުފެދިއިން ގޮތް ދިރިއުޅޭ ރަޖިސްޓަރީ ވެރިޔާއާ އަދި 'ހ.ރ. ފެޝަން' ނަމަކަށް ނޫން ވިޔަފާރިގައި ވިޔަފާރި ކުރުމުގެ ހުއްދަ އާ ރަޖިސްޓަރީ އެއްވަރަކަށް ހަމައެކަނި އެ ކަމުގެ މައްސަލަ ބޮޑު ވިޔަފާރި ބާރުތަކުގެ ދިރިއުޅޭ ރަޖިސްޓަރީގައި ކަނޑައެޅިފައިން ޤާނޫނީ ހައްޤުތަކާ އުފެދޭ ސުވާލެވެ. މި ސުވާލުގެ ޖަވާބު ހޯދުމުގައި އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަމެވެ.

ފަރުދުގެ ދިރިއުޅޭތަން ކަނޑައަޅާފައިވާ ރަޖިސްޓަރީ ދޫކޮށްފައިވާ ފަރުދުގެ ދިރިއުޅުން "ރަޖިސްޓަރީ" އާއެކު "ވިޔަފާރި މުދަ ދިރިއުޅޭގެ ހުއްދަ" އޮފީހުގެ ތަފާތު

40. އެ ފަރާތަކީ އެ ފަރާތުގެ ދިރިއުޅޭރަޖިސްޓަރީ ދެނެގަނެވޭނެ ރަޖިސްޓްރީއެއް ޤާނޫނީ ގޮތުން އެންމެނަށްބަލާ ފަރުދެއްގެ ދިރިއުޅޭތަނުގެ އެ ރަޖިސްޓަރީ އެނގިއްޖޭގެ ނަމުގައި ކަނޑައަޅާ ވަކިބައި އަންގަބަޔަކަށް ސާބިތުކުރާ ހިނދަކު އެ ފަރާތުގެ ޤާނޫނީ ޙައްޤު ކަމުގައި ބަލައިގަނެއެވެ. މިކަމުގެ މިސާލަކީ ގެއެއްގެ ދިރިއުޅޭފަރާތް ރަޖިސްޓަރީ ކުރުމަށް "އިމާރާތް ގޭގެ ރަޖިސްޓަރީ" އެވެ. އިމާރާތުގެ

---

[6] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާ

މިލްކުވެރި ފަރާތް ކަނޑައެޅުމުގެ އެންމެ ހަރުދަނާ ޤާނޫނީ ހުއްޖަތަކީ "[illegible] [illegible] ރަޖިސްޓްރީ" އެވެ. ހަމަ އެފަދައިން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހިމެނެއެވެ. މި [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 60/78 ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު) ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible].

41. [illegible] އުޞޫލުން [illegible] މުދަލަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުގެ މުދަލެވެ. ނަމަވެސް، މި ޤާނޫނީ އިފްތިރާޟަކީ (Legal Presumption) [illegible] [illegible] އެހެން [illegible] [illegible] ހުއްޖަތް [illegible] [illegible] ހާލަތުގައި [illegible] އިފްތިރާޟެއް (Rebuttable Presumption) އެކެވެ. [illegible] ކުރުމުގެ ހުއްދަ [illegible]

ބާވަތުގައި ދެފަރާތުގެ މެދުގައި ޤާއިމުކުރާ ކޮންމެވެސް ބާވަތެއްގެ މުޢާމަލާތެއްގެ ތެރެއިން ޝިރާކަތެއްގައި ވިޔަފާރި ހުއްދަ ދޫކުރެވިފައިވާ ފަރާތް ނޫން އެހެން ފަރާތެއްގެ މުދާ ބަހައްޓައި ނުވަތަ ނުބެހެއްޓި ކަމުގައިވިޔަސް ވިޔަފާރީގެ ވިޔަފާރި ނަމުގައި ވިއްކައި މުޢާމަލާތް ކޮށްފާނެއެވެ. އެއިން ކޮންމެ ބާވަތެއްގެ މުޢާމަލާތެއްގެ ތެރެއިން މުދަލުން ވިޔަފާރިކުރާ ބާވަތުގައި އެ މުދަލުގެ [illegible] އެހެން ފަރާތެއްގެ [illegible] [illegible] ހުއްޖަތް [illegible] އެ މުދަލަކީ ވިޔަފާރިކުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] ކަމުގައި [illegible] ޤާނޫނީ ހަމަތަކެއް [illegible] [illegible].

އިމާރާތްތަކާއި [illegible] މުދަލަކީ އިމާރާތުގެ ބައެއް ކަމުގައި ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible]؟

42. ވިލާތީ މުޖުތަމަޢުތަކުގައި އަމަލުކުރާ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު (Land law) ގެ އަސާސީ ޤާނޫނީ ހަމަތަކަށް ބަލާއިރު، އިމާރާތްތަކާއި ބައެއް މުދަލަކީ އިމާރާތާ ގުޅިފައިވާ އިމާރާތުގެ ބައެއް ކަމުގައި (Fixture) ޤާނޫނީ ގޮތުން ބެލެވެއެވެ. އަދި އިމާރާތުގައި ހުންނަ ބައެއް މުދަލަކީ، އިމާރާތުގެ ބައެއް ކަމުގައި ނުބެލެވޭ މުދާ (Chattel) ކަމުގައި ބެލެވެއެވެ. އިމާރާތުގެ ބައެއް ކަމުގައި ނުބެލެވޭ މުދަލުގެ ތެރޭގައި މިސާލަކަށް [illegible] [illegible] ތަކެތި/ އުފުލޭ މުދާވެސް ހިމެނެއެވެ. އަދި ވަކި މުދަލަކީ [illegible] [illegible] މުދަލަކީ [illegible] އެ [illegible] [illegible] މުދަލަކަށް ވެގެން ނުވެއެވެ.[7] އެހެންކަމުން އިމާރާތާއި ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ ކުރުމުން އެ އިމާރާތްތަކާއި އެއްކޮށް މުދަލަކީ އެ އިމާރާތުގެ ބައެއްކަމުގައި ޤާނޫނީ ގޮތުން ނުބެލެވުނަސް [illegible] ޤާނޫނީ ހަމަތަކަށް ބެލުނަސް [illegible] އަދި އިމާރާތާއި ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީ [illegible] އެއް [illegible] [illegible]

---

[7] .Dixon v Fisher (1843) 5 D 775, *Hellawell v Eastwood*(1851)155 E.R. 554 , Elitestone Ltd v Morris [1997] (UK)

[illegible]

[illegible]

43. މި [illegible] މި [illegible]

44. ދަށު ކޯޓުގެ ނަންބަރު 29/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] 28 އޮގަސްޓު 2018 ދުވަހު ސަރީރައަށް [illegible] މި އިސްތިއުނާފު ޤަޟިއްޔާގައި [illegible]

45. އަދި [illegible] ދަށު ކޯޓުގެ ނަންބަރު 29/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] 28 އޮގަސްޓު 2018 ދުވަހު ސަރީރައަށް [illegible]

ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައި ހުރި ތަކެއްޗަކީ ވިޔަފާރި މުދަލަކަށް އެއީ އާމިނަތު ސަމީރާ ގަތް ތަކެތި ނޫންކަމަށާއި، އެތަކެތި ގަނެވިފައިވަނީ އަޙްމަދު ހަބީބުގެ އަމިއްލަ ފައިސާއަށް ކަމަށާއި، އަދި އެފިހާރައިގައި ހުރި [illegible] ނިސްބަތް ނުވާ ތަކެއްޗަކީ އަޙްމަދު ހަބީބާއި އާމިނަތު ސަމީރާއާ ދެމީހުން އިނދެގެން [illegible] އަޙްމަދު ހަބީބް[illegible] ފައިސާ ހޯދައިގެން ގަނެފައިވާ ތަކެތިކަމަށް އާމިނަތު ސަމީރާ [illegible] ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގައި އިޤްރާރުވެފައި [illegible] ކުރުމަށް ބަލާއިރު، އެ [illegible] މުދަލަކީ އާމިނަތު ސަމީރާގެ މުދާ ކަމުގައި އާމިނަތު ސަމީރާ ބުނާ ސަބަބަކީ އެ [illegible] އާމިނަތު ސަމީރާގެ ނަމުގައި [illegible]، އަދި އެފިހާރައިގައި ހުރި [illegible] ނިސްބަތް ނުވާ ތަކެއްޗަކީ [illegible] އަޙްމަދު [illegible] އާމިނަތު ސަމީރާއާ ދެމީހުން އިނދެގެން [illegible] ހޯދައިގެން ގަނެފައިވާ ތަކެތިކަމަށް އާމިނަތު ސަމީރާ [illegible]

46. ކުރިންވެސް ބަޔާންކުރެވުނުފަދައިން ‘[illegible]’ ފިހާރައިގައިހުރި މުދަލަކީ އާމިނަތު ސަމީރާގެ މުދާ ކަމަށް [illegible] ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ [illegible]

ސާބިތުވާ އެހެން ހެކި ދޭފަރާތް ހުރިނަމަ، އެ ހެކި ދޭފަރާތަށް [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

47. މީގެ އިތުރުން ހަމައެކަނި އިމްޕޯޓް ކުރާ ވިއްކުމުގެ ހުއްދައަކަށް [illegible]، މުދަލުގެ [illegible] [illegible]، [illegible] އިމްޕޯޓް ކުރާ ވިއްކުމުގެ ހުއްދަ [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ހުއްދަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުދަލުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]. [illegible]، [illegible]. [illegible] [illegible] އިމްޕޯޓް ކުރާ ވިއްކުމުގެ ހުއްދަ [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

48. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، "[illegible]" [illegible] "އިމްޕޯޓް ކުރާ ވިއްކުމުގެ ހުއްދަ" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

49. ދަށު ކޯޓުގެ ނަންބަރު 29/P3C/2018 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 28 [illegible] 2018 ދުވަހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]

ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން އަދާލަތު ބަޔާންކުރެވިފައި ވޭ. މިގޮތުން، ރިޕޯޓުގައި ނަމަ "ވަރަ-ވެއްޓެ" ފިޔަވައިގެ މުދަލަކީ ގޮތް، ވ. ސަލްސަން، އަޙްމަދު ޢަޒީމްގެ މުދާ ކަމަށް. ހަމަ އެއްވެސް ހުށަހެޅުމާއި އިސްތިއުނާފް ގޮތުން މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 26/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބާތިލުކުރަންޖެހޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ބެލެވެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ރައުޔު:

50. ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާގެ ރައުޔާ އަޅުގަނޑު އެއްބަސްވަމެވެ.

ޙުކުމް:

މިހެންކަމުން، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ އުޞޫލުތަކާ ދެކޮޅަށް، ގޮތަކަށް ޤާނޫނީ އުޞޫލުން މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 26/P3C/2018 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ޙާލު / ވ. ސަލްސަން، އަޙްމަދު ޢަޒީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި އިސްތިއުނާފީ މައްސަލައިގެ ޙިއްސާ ބާތިލުކުރުމަށް، އެ ނިންމުމަށް ބަދަލުނުގެނެސް ދެމެހެއްޓުމަށް ނިންމާފައިވާ މި ޤަޟިއްޔާ މި ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން ކަނޑައަޅައި ޙުކުމްކުރީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމްކުރި:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

(ރިޔާސަތު)